

## สภาพการศึกษาภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชน

มลฤดี แสนจันทร์ พย.ม.\*  
ผดุงศิษฏ์ ชำนาญบริรักษ์ ปร.ค.\*  
สัมฤทธิ์ ขวัญโพน พย.ม.\*\*

### บทคัดย่อ

การประเมินสภาพการฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล จะช่วยการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลพี่เลี้ยง จำนวน 40 คน และ นักศึกษาพยาบาล จำนวน 34 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา 2) แบบรายการประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการศึกษาภาคปฏิบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม

ผลวิจัยพบว่าความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.18$ ,  $SD = 0.61$ ) และข้อที่มีความต้องการมากที่สุดคือ การเขียนรายงานผู้ป่วย ( $\bar{X} = 4.48$ ,  $SD = 0.59$ ) รองลงมาคือ ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพ ( $\bar{X} = 4.46$ ,  $SD = 0.58$ ) ส่วนข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ การช่วยเหลือและส่งต่อผู้ป่วย ( $\bar{X} = 3.49$ ,  $SD = 0.84$ ) จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการศึกษาภาคปฏิบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะปฏิบัติในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นไม่เพียงพอ โดยเฉพาะทักษะการตรวจร่างกาย การเขียนรายงานผู้ป่วย การวินิจฉัยแยกโรค การให้ยา และการช่วยฟื้นคืนชีพ และมีความต้องการให้มีการพัฒนาสมรรถนะในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นควรเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางคลินิก ก่อนการฝึกปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องฝึกปฏิบัติให้ใกล้เคียงกับการฝึกปฏิบัติที่โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุดและจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

**คำสำคัญ:** สภาพการปฏิบัติการพยาบาล สมรรถนะ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น

\* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

\*\* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

## **Conditions of Nursing Practice of the Primary Medical Care Practicum: Case Study in Community Hospitals**

*Monruedee Sanchan M.N.S*

*Phadoongsit Chumnanborirak Ph.D.*

*Samrit Khawnphon M.N.S*

### **Abstract**

The evaluation of conditional nursing practice is an instructional process for improving the efficiency of practical courses. This descriptive cross-sectional research aimed to explore the conditions of nursing practice of the Primary Medical Care Practicum. The sample consisted of 40 preceptor nurses and 34 nursing students. The instruments for data collection were a questionnaire on needs of practice sources in developing competency of nursing students and a focus group discussion form. Percentage, mean, standard deviation, and content analysis were used to analyze data.

Results showed that the overall mean score of the needs of practice sources in developing competency of nursing students was at the high level ( $\bar{X} = 4.18$ ,  $SD = 0.61$ ). The aspect of the enhancement of case report writing had the highest mean score ( $\bar{X} = 4.48$ ,  $SD = 0.59$ ), while the enhancement of cardiopulmonary resuscitation skill accounted for the second highest ( $\bar{X} = 4.46$ ,  $SD = 0.58$ ). The aspect of caring and referral clients had the lowest mean score ( $\bar{X} = 3.49$ ,  $SD = 0.84$ ). The focus group among preceptor nurses and nursing students revealed that the practical problem of nursing students was lack of knowledge and skills of primary medical care, especially skills about physical examination, case report writing, differential diagnosis, medication prescription, and cardiopulmonary resuscitation. In addition, the enhancement of these skills of the nursing students was needed for this course. Therefore, clinical learning experience should be more emphasized before the practicum such as practice with medical model, scenario simulation and arrangement of the surrounding and atmosphere in the laboratory in such a way that they are most close to the setting of practice in the community hospitals, and the instruction that emphasized critical thinking should be organized in order to promote learning efficiency.

**Keywords :** Conditions of nursing practice, Competency, Primary Medical Care Practicum

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีความมุ่งหมายเพื่อให้บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถตามลักษณะวิชาชีพที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถนำความรู้จากศาสตร์หลายๆ ด้านมาประกอบกัน เพื่อให้การพยาบาลบังเกิดผลตามความมุ่งหมาย และนำความรู้จากภาคทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ได้ การเรียนการสอนภาคปฏิบัติเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพยาบาลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพพยาบาล การดำเนินการฝึกปฏิบัติในคลินิกแต่ละสาขาการพยาบาลจะใช้ช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลแต่ละคนจะต้องฝึกปฏิบัติในคลินิกให้ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดจึงจะถือว่าเป็นผู้มีสมรรถนะที่ยอมรับได้ในสาขาการพยาบาลนั้นๆ (สำนักการพยาบาล, 2553) จากการสัมมนาพยาบาลศาสตรศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2544 สภาการพยาบาล ได้กำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด 14 ด้าน ซึ่งสมรรถนะด้านการรักษาโรคมะเร็งเบื้องต้น ตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล เป็นสมรรถนะหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย การคัดกรองโรคเบื้องต้น การวินิจฉัยโรคเบื้องต้น การรักษาโรคมะเร็งเบื้องต้น และให้การผดุงครรภ์และวางแผนครอบครัว ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาลจึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสมรรถนะหลักเพื่อให้บัณฑิตพยาบาลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สภาการพยาบาล, 2554)

วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเป็นการศึกษาภาคปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยนำความรู้และทักษะในรายวิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการคัดกรองผู้ป่วย โดยการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และการตรวจทางห้องปฏิบัติ

การ การวินิจฉัยและให้การรักษาโรคมะเร็งๆ ที่พบบ่อยในชุมชน รวมทั้งการพิจารณาแยกผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงที่เกินความสามารถและขอบเขตในการให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เพื่อการส่งต่อผู้ป่วยหรือแนะนำให้ไปรับการรักษาต่ออย่างถูกต้อง โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน หลักจริยธรรม และกฎหมายวิชาชีพ (กลุ่มวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ, 2554) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้และสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลวิชาชีพตามที่สภาการพยาบาลกำหนด วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามจึงจัดให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชนในพื้นที่เขตจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ โรงพยาบาลโกสุมพิสัย โรงพยาบาลบรบือ โรงพยาบาลวาปีปทุม และโรงพยาบาลพยัคฆภูมิพิสัย เป็นเวลา 1 เดือน โดยมอบหมายให้นักศึกษา ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นผู้รับบริการจำนวน 5 ราย ทำหัตถการ จำนวน 5 ราย ช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน จำนวน 4 ราย ช่วยฟื้นคืนชีพ จำนวน 1 ราย และทำ case conference จำนวน 1 ครั้ง เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงานในแต่ละโรงพยาบาลจะมีการประเมินผลและทดสอบความรู้เพื่อประเมินว่านักศึกษามีความรู้มากขึ้นน้อยเพียงใด บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่ อย่างไร (กลุ่มวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ, 2554)

จากผลการประเมินของนักศึกษาภายหลังการฝึกปฏิบัติงานในช่วงปีการศึกษา 2551-2553 ที่ผ่านม พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการศึกษาภาคปฏิบัติอยู่ในระดับดี บรรลุวัตถุประสงค์ในรายวิชา ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินเชิงปริมาณโดยภาพรวมเฉพาะจากนักศึกษา ยังไม่มีข้อมูลการประเมินที่มาจากพยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่งฝึกปฏิบัติทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบกับแหล่งฝึกปฏิบัติที่เป็นโรงพยาบาลชุมชนในการศึกษานี้มีความหลากหลายและแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาได้ โดยในการประเมินการจัดการเรียนการ

สอนที่มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งประกอบด้วย ผู้เรียน ผู้สอนและแหล่งเรียนรู้ ไปพร้อมๆกัน (มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์, 2543) ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาและอาจารย์นิเทศ จึงได้สนใจศึกษาสภาพการศึกษากฎปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยศึกษาในกลุ่มพยาบาลที่เลี้ยงในแหล่งฝึกปฏิบัติและนักศึกษาไปเพื่อนำไปสู่การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับสมรรถนะด้านการรักษารักษาโรคเบื้องต้นตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา รายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการศึกษากฎปฏิบัติจากการสนทนากลุ่มของพยาบาลที่เลี้ยงและนักศึกษา

### วิธีการดำเนินการวิจัย

#### ประชากร

- 1) พยาบาลที่เลี้ยงที่นิเทศการฝึกปฏิบัติ รายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 40 คน
- 2) นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 26 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 86 คน

#### กลุ่มตัวอย่าง

- 1) พยาบาลที่เลี้ยงที่นิเทศการฝึกปฏิบัติ รายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
- 2) นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 26 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 34 คน โดยการ

สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก จำนวน 34 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างพยาบาลที่เลี้ยง ใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม G\* Power 3.0 และกำหนดกลุ่มตัวอย่างพยาบาลที่เลี้ยงด้วยค่าพารามิเตอร์ ผู้วิจัยเลือกใช้ค่าอำนาจทดสอบ (power) ที่ .90, ค่าขนาดอิทธิพลกลาง (medium effect size index,  $f^2$ ) ที่ 0.5 (Cohen, 1988) ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (alpha) ที่ .05 (Cohen, 1988) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 34 คน และกำหนดจำนวนการขาดหายของข้อมูลหรือข้อมูลไม่ครบถ้วน (Attrition rate) ของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 20 (Polit & Hungler, 1999) ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์พยาบาลที่เลี้ยง คือ 40 คน โดยกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) ผ่านการอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนสำหรับพยาบาลที่เลี้ยง
- 2) มีประสบการณ์นิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น มาอย่างน้อย 2 ปี
- 3) ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม G\* Power 3.0 และกำหนดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาด้วยค่าพารามิเตอร์ ผู้วิจัยเลือกใช้ค่าอำนาจทดสอบ (power) ที่ .90, ค่าขนาดอิทธิพลกลาง (medium effect size index,  $f^2$ ) ที่ 0.5 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (alpha) ที่ .05 (Cohen, 1988) และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 34 คนโดยกำหนดคุณสมบัติกลุ่มตัวอย่างคือ เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติงานรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และยินดีเข้าร่วมวิจัย

#### การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม เลขที่ IRB SNC

7.1 ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยทุกขั้นตอนที่ทำการศึกษ โดยทำการขออนุญาตหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เข้าร่วมวิจัยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้อิสระในการยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย ผู้เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิในการปกปิดข้อมูลบางอย่าง หรือสามารถถอนตัวออกจากกรวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องให้เหตุผลใด การเข้าร่วมหรือการถอนตัวจากการวิจัยไม่มีผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมวิจัย คำตอบหรือข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยผู้วิจัยเสนอในภาพรวม ไม่มีการระบุชื่อหรือข้อมูลที่สอกลับถึงผู้เข้าร่วมวิจัยได้ และทำลายแบบสอบถามเมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น	2535)	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
	4.51 - 5.00		มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับมากที่สุด
	3.51 - 4.50		มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับมาก
	2.51 - 3.50		มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับปานกลาง
	1.51 - 2.50		มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับน้อย
	1.00 - 1.50		มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับน้อยที่สุด

### เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1) แบบสอบถามความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา รวมทั้งการวิเคราะห์หลักสูตรและวัตถุประสงค์ในรายวิชาปฏิบัติการรักษพยาบาลเบื้องต้น แบบสอบถามมีจำนวน 32 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับมาก

3 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนน ความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา มีเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด,

2) แบบรายการประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการศึกษาภาคปฏิบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษา ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดและมีความยืดหยุ่นตามการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมในประเด็นที่ศึกษา

### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) เครื่องมือแบบสอบถามความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (CVI=1.00) โดยเป็นอาจารย์พยาบาลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษารอคเบื้องต้น) และมีประสบการณ์ในการนิเทศรายวิชาปฏิบัติการรักษพยาบาลเบื้องต้น อย่างน้อย 5 ปี นำไปทดลองกับพยาบาลพี่เลี้ยงที่เข้าอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนสำหรับพยาบาลพี่เลี้ยง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Alpha Chronbach Coefficient) ได้ระดับความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ .86

2) แบบรายการประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการศึกษา

ภาคปฏิบัติของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษา ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (CVI= 1.00) โดยเป็นอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขออนุญาตหน่วยงานต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่างก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ในการเข้าร่วมวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และได้ให้กลุ่มตัวอย่างเช่นยินยอมเข้าร่วมวิจัยก่อนเก็บข้อมูลวิจัย ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองแก่กลุ่มตัวอย่างพยาบาลพี่เลี้ยงจำนวน 40 คน ภายหลังจากสิ้นสุดการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานนักศึกษา ในเดือนมีนาคม 2555 โดยใช้เวลาทำแบบสอบถามประมาณ 15 นาที และได้เก็บแบบสอบถามมาเลย ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนจำนวน 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

### ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำกรสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยดำเนินการสนทนาตามแนวคำถามที่ได้ออกแบบไว้ล่วงหน้าทุกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปราศจากอคติ ครอบคลุมและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงก่อนเริ่มการทำการสนทนากลุ่ม ในระหว่างเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการบันทึกเสียงและจดประเด็นสำคัญ และข้อมูลอื่นๆ เช่น ลักษณะท่าทาง น้ำเสียง ของผู้ให้ข้อมูลหลักตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติความในขณะทำการสนทนากลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในกลุ่มพยาบาลพี่เลี้ยงจำนวน 4 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มละ 10 คน และกลุ่มนักศึกษาพยาบาล จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบ

ด้วยผู้ให้ข้อมูลกลุ่มละ 8-9 คน เพื่อค้นหาข้อมูลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของการฝึกปฏิบัติตามความคิดเห็นของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษา จนเกิดความสมบูรณ์และความอิ่มตัวของข้อมูล (Saturation) กล่าวคือไม่พบข้อสงสัยและไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้น ซึ่งในการทำการสนทนากลุ่มในแต่ละครั้งนั้น ใช้เวลาดำเนินการครั้งละ 60-90 นาที

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาทำการบันทึกและถอดเทปรายวันแบบคำต่อคำ (Verbatim) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบความถูกต้องกับผู้ให้ข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

### การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลจนสิ้นสุดการวิจัย โดยประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางของโคไลซซี่ (Colaizzi, 1978) โดย

1. ผู้วิจัย 2 คน นำเทปบันทึกการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์พร้อมทั้งแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2. มาถอดความเป็นคำต่อคำ ออกมาเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษร (Transcrip) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งโดยการฟังเทปบันทึกการสนทนาซ้ำ ร่วมกับการอ่านบทสนทนาออกมาเป็นตัวอักษรหลังสิ้นสุดการสนทนากลุ่มทุกครั้ง ก่อนนำข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่ได้ไปวิเคราะห์ ผู้วิจัย 3 คน แยกกันดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอิสระด้วยการอ่านบทสนทนาบรรทัดต่อบรรทัดซ้ำๆ 4-5รอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่ต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างถ่องแท้ และจัดประเด็นการสนทนาให้เป็นหมวดหมู่ พร้อมทั้งดึงประโยคหรือ

ข้อความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการขีดเส้นใต้และเขียนแยกข้อความสำคัญนั้นไว้ แล้วนำมากำหนดความหมาย เพื่อใช้ในการจัดหมวดหมู่ของข้อความหลังจากนั้นทำการจัดกลุ่มข้อความตามลักษณะความหมายที่เป็นไปในการทำงานเดียวกัน ให้รหัสข้อความ (Coding) และนำมาจัดหมวดหมู่ (Category) แล้วสรุปประเด็นย่อยที่มีเนื้อหาอยู่ในกลุ่มเดียวกันไว้ด้วยกันเป็นประเด็นหลัก (Theme)

3. ผู้วิจัยที่วิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 คน นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษามาร่วมกันอภิปรายทั้งประเด็นที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันจนได้ข้อสรุปร่วมกัน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเช่นนี้ทุกครั้ง หลังจากเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่มแต่ละกลุ่ม แล้วทำการวิเคราะห์รวบรวมข้อคิดเห็นอีกครั้งตามลำดับที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายและถูกต้องมากที่สุด

## ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างพยาบาลพี่เลี้ยงจำนวน 40 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (96.75%) มีอายุระหว่าง 45-50 ปี (37.50 %) ประสบการณ์ทำงานอยู่ระหว่าง 21-25 ปี (32.53%) ประสบการณ์การเป็นพยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่งฝึกระหว่าง 4-6 ปี (45%) ความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.18$ ,  $SD=0.61$ ) และพบว่า สมรรถนะที่มีความต้องการมากที่สุดคือ การเขียนรายงานผู้ป่วย ( $\bar{X}=4.48$ ,  $SD=0.59$ ) รองลงมาคือ ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพ ( $\bar{X}=4.46$ ,  $SD=0.58$ ) ส่วนข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การช่วยเหลือและส่งต่อผู้ป่วย ( $\bar{X}=3.48$ ,  $SD=0.84$ ) รายละเอียดดังตาราง

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา (N=40)

ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การบูรณาการความรู้จากการเรียนภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติการพยาบาล	4.20	.54	มาก
2. การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมและเอื้ออาหารต่อผู้รับบริการ	4.43	.63	มาก
3. การรับฟังปัญหาและตัดสินใจบริการบนพื้นฐานของข้อมูลและสิทธิผู้รับบริการ	4.29	.64	มาก
4. การสนับสนุนให้ผู้รับบริการตัดสินใจแก้ปัญหาสุขภาพของตนเอง	4.35	.64	มาก
5. ทักษะในการซักประวัติ	4.20	.54	มาก
6. ทักษะการตรวจร่างกาย	4.45	.63	มาก
7. ทักษะวิเคราะห์ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	4.29	.64	มาก
8. การคัดกรองผู้รับบริการ	4.35	.64	มาก
9. การวินิจฉัยแยกโรค	4.29	.59	มาก

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของแหล่งฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะ  
การรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา (N=40) (ต่อ)

ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะ การรักษายาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
10. การวินิจฉัยโรคเบื้องต้น	4.00	.66	มาก
11. การรักษาโรคเบื้องต้นด้านอายุรกรรม	3.93	.63	มาก
12. การรักษาโรคเบื้องต้นด้านศัลยกรรม	4.21	.66	มาก
13. การรักษาโรคเบื้องต้นด้านเด็ก	3.98	.68	มาก
14. การรักษาโรคเบื้องต้นด้านสูตินรีเวช	3.98	.72	มาก
15. การรักษาโรคเบื้องต้นด้านตาหู คอ จมูก	3.96	.69	มาก
16. การทำเย็บแผลที่ไม่สาหัส	3.99	.65	มาก
17. การผ่าฝีผ่าเอาสิ่งแปลกปลอม ที่อยู่ในตำแหน่งที่ไม่เป็นอันตรายต่อ อวัยวะสำคัญของร่างกายออก	3.91	.63	มาก
18. การถอดเล็บ	3.80	.69	มาก
19. การช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน	3.85	.65	มาก
20. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	4.46	.58	มาก
21. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานสูง	4.41	.64	มาก
22. ทักษะการเขียนรายงานการรักษายาบาลเบื้องต้น	4.48	.59	มาก
23. การช่วยเหลือกรณีอุบัติเหตุหรือสาธารณภัย	3.93	.88	มาก
24. การช่วยเหลือและส่งต่อผู้รับบริการในขอบเขตของกฎหมายวิชาชีพ	3.48	.84	ปานกลาง
25. การให้ความรู้ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้รับบริการและ ครอบครัว	3.61	.74	มาก
26. การส่งเสริมสุขภาพสอดคล้องกับกลุ่มประชาชนและภาวะสุขภาพ	3.88	.72	มาก
27. การใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพผู้รับบริการ	4.42	.61	มาก
28. การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับนิเวศและ จรรยาบรรณวิชาชีพ	4.38	.62	มาก
29. การบันทึกผลการประเมินภาวะสุขภาพและการรักษายาบาลเบื้องต้น	4.23	.69	มาก
30. การใช้เหตุผลในการตัดสินใจหรืออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น	4.08	.80	มาก
31. การประสานเครือข่ายให้บริการสุขภาพ	4.33	.59	มาก
32. การแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.34	.62	มาก
รวม	4.18	.61	มาก



เมื่อทำการสนทนากลุ่มของพยาบาลที่เลี้ยง และนักศึกษาพบว่า นักศึกษายังขาดทักษะปฏิบัติในการรักษาโรคเบื้องต้น โดยทักษะที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ 1) การเขียนรายงานผู้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการเขียนรายงานการตรวจร่างกายไม่ครอบคลุม เขียนศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ถูกต้อง 2) การตรวจร่างกายไม่ครอบคลุมทุกระบบ 3) การวินิจฉัยแยกโรค 4) การให้ยา และ 5) การช่วยฟื้นคืนชีพ โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการที่ไม่มีชั่วโมงทดลองฝึกปฏิบัติก่อนออกฝึกปฏิบัติงานจริง ตัวอย่างคำบอกเล่าของพยาบาลที่เลี้ยง

“นักศึกษาไม่ได้เตรียมความรู้ก่อนขึ้น word บางครั้งถามความรู้ไม่สามารถตอบได้ ต้องให้ไปค้นหนังสือเพิ่มเติม อีกทั้งปัญหาในด้านทักษะโดยเฉพาะการช่วยฟื้นคืนชีพ มีประสบการณ์น้อยมากหรือไม่เคยทำมาก่อนทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ตำแหน่งที่กดหัวใจ ขั้นตอนการช่วยฟื้นคืนชีพไม่ถูกต้อง ทำให้ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าทำ เกิดความประหม่า”

(พยาบาลที่เลี้ยงคนที่ 1)

“นักศึกษายังมีประสบการณ์น้อยมาก โดยเฉพาะการประเมินผู้ป่วยและการตรวจร่างกาย นักศึกษาจะตรวจร่างกายผู้ป่วยไม่ครอบคลุมและตรวจข้ามขั้นตอนไป บางระบบต้องเน้นตรวจมากเป็นพิเศษก็ไม่ได้ตรวจให้ถูกต้อง อีกปัญหาหนึ่งที่พบ คือ การเขียนรายงานการตรวจร่างกายที่เขียนได้ไม่ครอบคลุม ใช้ศัพท์ทางการแพทย์ไม่ถูกต้องการสะกดคำบางครั้งมีการสะกดคำผิด”

(พยาบาลที่เลี้ยงคนที่ 2)

“เมื่อนักศึกษาวินิจฉัยโรคได้ว่าป่วยเป็นโรคอะไร อีกปัญหาหนึ่งที่ตามมา คือ การใช้ยาให้ถูกต้องและเหมาะสมในโรคที่เป็น โดยเฉพาะยาที่นักศึกษานำผิดกลุ่มและผิดชนิดกับผู้ป่วย คือ ยากลุ่มปฏิชีวนะ เพราะนักศึกษายังจำแนกกลุ่มยาที่ใช้กับเชื้อโรคแต่ละ

ชนิดได้ไม่ถูกต้อง”

(พยาบาลที่เลี้ยงคนที่ 3)

จากการสนทนากลุ่มของพยาบาลที่เลี้ยงและนักศึกษาพบว่า ต้องการให้มีการพัฒนาทักษะปฏิบัติในการรักษาโรคเบื้องต้นมากขึ้น ซึ่งนักศึกษาควรสามารถวินิจฉัยโรคเบื้องต้น มีทักษะการตรวจร่างกาย ทักษะการช่วยเหลือภาวะฉุกเฉินต่างๆ ทักษะเขียนรายงานการรักษาเบื้องต้นมากขึ้น และนักศึกษาควรมีการบูรณาการข้อความรู้จากการเรียนภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติกรพยาบาลมากขึ้น สามารถตัดสินใจบริการบนพื้นฐานของข้อมูลและสิทธิผู้รับบริการ มีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ เข้าใจถึงการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ได้เป็นอย่างดี โดยจัดการเรียนการสอนต้องมีความสอดคล้องและควรเพิ่มชั่วโมงทดลองปฏิบัติการเพื่อให้ศึกษามีทักษะและความสามารถเพิ่มมากขึ้นก่อนออกฝึกปฏิบัติตามโรงพยาบาลชุมชน ตัวอย่างคำบอกเล่าของนักศึกษา

“ปัญหาของนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นสาเหตุน่าจะเกิดจากตัวนักศึกษาเองที่ไม่ค้นคว้าเพิ่มเติม ปล่อยเลยตามเลยโดยเฉพาะงานที่จะต้องทำส่งก็มีจำนวนมากเกินไป ซึ่งในรายวิชานี้ก็ไม่มีชั่วโมงฝึกทดลองทำให้ไม่เกิดความชำนาญ เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ การตรวจร่างกาย รวมถึงการเขียนรายงานด้วย เป็นต้น”

(นักศึกษาคคนที่ 1)

“การเขียนใบประวัติตรวจร่างกายผู้ป่วยไม่ครอบคลุมเลย เพราะไม่เคยเขียนมาก่อน ซึ่งต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่มีความชำนาญเป็นอุปสรรคอย่างยิ่ง เพราะในชั่วโมงเรียนอาจารย์ไม่ได้สอนให้ฝึกเขียน”

(นักศึกษาคคนที่ 2)

## อภิปรายผลการวิจัย

จากการสนทนากลุ่มของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา คือมีความรู้และทักษะในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นไม่เพียงพอ จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีของวิชา การรักษาพยาบาลเบื้องต้น มีเนื้อหารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการความรู้จากหลากหลายรายวิชาไปสู่การปฏิบัติ ในการเรียนรู้ของนักศึกษามักใช้การจำเป็นส่วนใหญ่ การพิจารณาความชัดเจนของข้อมูล การทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ปรากฏและการเกิดประเด็นที่สงสัยจะลดลง ซึ่งหมายถึงว่าการคิดวิเคราะห์ที่อาจจะลดลงได้ด้วย (สมเกียรติ สุทธิรัตน์, และ พัทธนี สมกำลัง, 2555) ดังนั้นเมื่อต้องเจอกับสถานการณ์จริง การบูรณาการความรู้จากทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติจึงลดลงจากการศึกษาของ ครุณี ชุมพะวัต, จริยา ดันติกรกุล, และยุวดี ฤชา (2544) พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางการพยาบาลมาใช้ในการวินิจฉัยสภาพปัญหาตลอดจนสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลยังมีสมรรถนะการรักษาพยาบาลเบื้องต้นไม่เพียงพอตามข้อกำหนดการรักษาโรคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับพยาบาลวิชาชีพ มาตรา 4 (3) ที่กำหนดให้กระทำตามวิธีการที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการรักษาโรคเบื้องต้น การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการวางแผนครอบครัว ดังนี้ สามารถตรวจ ประเมินสภาพ วินิจฉัยแยกโรคว่าอยู่ในกลุ่มใดแล้วให้การดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ให้การดูแลช่วยเหลือฉุกเฉิน ส่งต่อ การรักษาโรคและอาการที่พบบ่อยและทำหัตถการที่กำหนดได้ ให้ยาเพื่อบรรเทาอาการ/รักษาโรคตามแนวทางที่กำหนดไว้ ให้ภูมิคุ้มกันโรคพื้นฐานพื้นฐาน และให้บริการวางแผนครอบครัว ติดตามผลให้การ

ช่วยเหลือรักษา และรับดูแลผู้ป่วยต่อ เพื่อให้การดูแลต่อเนื่อง (สภาการพยาบาล, 2554) โดยพบว่าทักษะปฏิบัติการในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นที่นักศึกษายังมีไม่เพียงพอได้แก่ 1) การเขียนรายงานผู้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการเขียนรายงานการตรวจร่างกายไม่ครอบคลุม เขียนศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ถูกต้อง 2) การตรวจร่างกายไม่ครอบคลุมทุกระบบ 3) การวินิจฉัยแยกโรค 4) การให้ยา และ 5) ทักษะในการช่วยฟื้นคืนชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนชั่วโมงการทดลองในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวยังมีน้อย จึงทำให้นักศึกษายังขาดทักษะปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นิสากร วิบูลชัยและมลฤดี แสนจันทร์ (2551) ที่พบว่าสมรรถนะที่นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยต่ำอันดับสอง คือ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นปฏิบัติการที่แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน ซึ่งผู้ปฏิบัติที่แท้จริง คือทีมแพทย์และพยาบาลที่ผ่านการฝึกอบรมมา นักศึกษาเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์หรือผู้ช่วยเหลือในบางขั้นตอนการช่วยฟื้นคืนชีพ เช่น ช่วยบีบ Ambule bag หรือช่วยดูดเสมหะ เป็นต้น ประกอบกับจำนวนผู้รับบริการที่มีภาวะเจ็บป่วยวิกฤตฉุกเฉินมีจำนวนน้อย จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ดังกล่าวมีน้อย ทำให้ทักษะปฏิบัติดังกล่าวมีน้อย

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาในการศึกษาภาคปฏิบัติดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของพยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษาที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะในการเขียนรายงานผู้ป่วยมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.48$ ,  $SD = 0.59$ ) เนื่องจาก การเขียนรายงานผู้ป่วยสะท้อนการปฏิบัติการพยาบาลภายใต้การใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของการปฏิบัติการพยาบาล (สุรีย์ ธรรมิกบวร, 2540) สอดคล้องกับการศึกษาคุณภาพการปฏิบัติงานของ

พยาบาลเวชปฏิบัติที่พบว่าการบันทึกรายงานผู้ป่วยอยู่ในระดับพอใช้ถึงดี แต่ในเรื่องการบันทึกการให้คำแนะนำต้องมีการปรับปรุง (สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ, 2555) ส่วนทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพ เป็นสมรรถนะที่ต้องการในลำดับรองลงมา ( $\bar{X} = 4.46$ ,  $SD = 0.58$ ) เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่สามารถลดและป้องกันการเสียชีวิตและพิการของผู้ป่วยได้ เพราะภาวะวิกฤติของผู้ป่วย เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและรวดเร็ว (กลุ่มวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ, 2554) และมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม กล่าวคือ พยาบาลพี่เลี้ยงและนักศึกษาต้องการให้มีการพัฒนาสมรรถนะในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับทักษะการตรวจร่างกาย การเขียนรายงานผู้ป่วย การวินิจฉัยแยกโรค การให้ยาและการช่วยฟื้นคืนชีพ

## ข้อเสนอแนะ

### ด้านการจัดการเรียนการสอน

1. ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางคลินิก ก่อนการฝึกปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เช่น การฝึกกับหุ่นจำลอง สถานการณ์จำลอง รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องฝึกปฏิบัติให้ใกล้เคียงกับการฝึกปฏิบัติที่โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด
2. ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

### ด้านการศึกษา

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสภาพการศึกษากาลปฏิบัติ เพื่อขยายและยืนยันผลการศึกษาให้ชัดเจนขึ้น ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อทักษะปฏิบัติในการรักษาพยาบาลเบื้องต้น และศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา

## เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ, วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. (2554). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น* [เอกสารอัดสำเนา]. มหาสารคาม: วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม.
- ครุณี ชุณหะวัต, จริยา ตันติกรกุล, และยวดี ฤาชา. (2544). ผลของการฝึกสะท้อนคิดในรายวิชาปฏิบัติต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสภาการพยาบาล*, 16(3), 63-76
- นิสากร วินูลชัย, และมลฤดี แสนจันทร์. (2551). *สมรรถนะการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม* (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: วิทยาลัยพยาบาล ศรีมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษามศว. มหาสารคาม*. 3(1), 22-25
- มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์. (2543). *ระเบียบวิธีการสอนการพยาบาลในคลินิก*. นนทบุรี: ยูทธรินทร์การพิมพ์.
- สมเกียรติ สุทธิรัตน์, และ พัทธนี สมกำลัง. (2555). ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 22(1), 61-67.

- สภาการพยาบาล. (2554). *ข้อกำหนดการรักษารอคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ชั้นหนึ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ศิริยอดการพิมพ์.
- สุรีย์ ธรรมิกบวร. (2540). *การบันทึกทางการพยาบาล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นิวเวฟพัฒนา.
- สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ. (2555). คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป : กรณีศึกษาภาคตะวันออก. *วารสารสภาการพยาบาล*, 27(1), 25-38
- สำนักการพยาบาล, กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *เกณฑ์คุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นเลิศ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพาณิชย์.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed). Hillsdate, NJ: Erlbaum.
- Colaizzi, P. F. (1978). Psychological research as the phenomenologist views it. In R. Vallae, M. K. (Eds.). *Existential phenomenological alternatives for psychology*. New York: Oxford University Press.
- Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nursing research: Principles and methods* (6th ed). Philadelphia: Lippincott.